Postbus 5050
NL-3502 JB Utrecht
+31 30 87 820 87
www.AeQui.nl
info@AeQui.nl

Bachelor Autonome Beeldende Kunst

Kunstacademie Maastricht
Zuyd Hogeschool

Adviesrapport van de beoordeling bestaande opleiding
22-23 januari 2026

Samenvatting

Op 22 en 23 januari 2026 is de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst (ABK) van de Kunstacademie Maastricht (Zuyd Hogeschool) gevisiteerd. Deze voltijdse vierjarige opleiding in het Nederlands ambieert studenten op te leiden tot kunstenaars die makers, onderzoekers en kritische denkers zijn. Het panel is van oordeel dat de bachelor ABK voldoet aan elk van de vier NVAO standaarden. Het eindoordeel is dan ook **positief.**

Beoogde leerresultaten

De bachelor ABK beschikt over een duidelijke visie op kunstonderwijs en heeft die visie aantoonbaar verwerkt in haar profiel. De opleiding verbindt verbeelding, ambacht en reflectie zodat studenten zich ontwikkelen van beginnende kunstenaars met een brede basis naar zelfstandige professionals die zich positioneren binnen een dynamisch kunstenveld. De beoogde leerresultaten passen bij het domein, het niveau en de oriëntatie van de opleiding. De opleiding bereidt zich deugdelijk voor op het nieuwe beroeps- en opleidingsprofiel, dat de landelijk bepaalde leerresultaten uit 2014 zal vervangen. De connecties met het werkveld zijn talrijk maar weinig systematisch. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

De bachelor ABK beschikt over een adequate onderwijsleeromgeving. Het curriculum, de vormgeving, de leergemeenschap, de begeleiding, de informatievoorziening en het docententeam zijn passend voor de opleiding en op verschillende punten aanmerkelijk verbeterd sinds de vorige visitatie. Ondanks de onrust van de afgelopen jaren en de onzekerheid over de huisvesting, slaagt de opleiding erin een coherent curriculum aan te bieden in een prettige leeromgeving met betrokken docenten. Bovendien profiteert de bachelor ABK van positieve ontwikkelingen binnen de academie, zoals de uitrol van de brede propedeuse, het systematische gebruik van de digitale leeromgeving, de herpositionering van de werkplaatsen, en initiatieven rond docentprofessionalisering. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

De bachelor ABK beschikt over een degelijk systeem van toetsing dat nauw aansluit bij de onderwijsvisie van de academie. De uitgangspunten van dit systeem zijn onlangs op papier gezet en worden nu geïmplementeerd aan de hand van competentie gerelateerde beoordelingsformulieren. Feedback speelt een belangrijke rol binnen de toetsing van onderwijseenheden. Die feedback is bij ABK meestal, maar niet altijd, aan de maat. Er is dan ook ruimte om verder in te zetten op professionalisering, intervisie en kalibratie. Het panel heeft een aantal evaluaties bekeken van afstudeerwerken. Die review leert dat de toetsing past bij de aanpak van de opleiding en dat beoordelaars die formulieren op een informatieve en navolgbare manier invullen. De nieuwe overkoepelende examencommissie geeft de borging van toetskwaliteit een nieuw elan. De commissieleden hebben de nodige expertise en geven vertrouwen dat de kwaliteitsborging van ABK toetsen bij hen in goede handen is. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding ABK begeleidt bachelor studenten systematisch doorheen het curriculum om de beoogde leerresultaten te behalen. Dit culmineert in een afstudeerprogramma met twee

producten – beeldend werk en een artikel – die volgens het panel van een degelijke kwaliteit zijn maar wel beter kunnen worden geïntegreerd. Hoewel een systematisch overzicht ontbreekt, doen verwijzingen naar het professionele vervolgtraject van individuele afgestudeerden vermoeden dat alumni hun weg vinden op de arbeidsmarkt. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft het panel volgende suggesties ter overweging:

- werk de identiteit en het profiel van de opleiding nadrukkelijker uit;
- betrek de buitenwereld meer en systematisch bij (de validering van) de opleiding;
- besteed meer aandacht aan *artistic research*, reflectie en articulatie in het curriculum;
- verruim de blik en het netwerk van studenten;
- garandeer toegang tot de werkplaatsen, ook tijdens de herhuisvesting/renovatie;
- versterk de veilige leeromgeving door beleid te ontwikkelen rond professionele distantie;
- maak de faciliteiten toegankelijk voor studenten met een motorische beperking;
- zet verder in op professionalisering (waaronder BDB/BKE), intervisie en kalibratie tussen docenten en examinatoren;
- maak werk van alumnibeleid.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft het panel een positief advies inzake accreditatie van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst.

Namens het voltallige visitatiepanel,

Utrecht, april 2026

Raoul van Aalst
Voorzitter

Mark Delmartino
Secretaris

Inleiding

Instelling en opleiding

Zuyd is een kennisinstelling met vestigingen in Maastricht, Heerlen en Sittard. De circa 2000 medewerkers bieden een vijftigtal opleidingen aan voor zo'n 13000 studenten in 30 academies en 13 lectoraten. De bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst (ABK) is onderdeel van de Kunstacademie Maastricht (KAM) en werkt nauw samen met andere opleidingen binnen de KAM. Deze academie heeft dan weer goede banden met de Architectuur Academie Maastricht (AAM). Onderzoek op het domein van de beeldende kunsten wordt verricht vanuit de lectoraten What Art Knows, Technology-Driven Art, en Resilient Design Practice, die samen één kenniscentrum vormen.

Het beroepsbeeld en de beoogde leerresultaten van de bachelor ABK zijn verbonden met het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving. Binnen dat profiel uit 2014 heeft de opleiding een eigen identiteit bepaald, die gevormd is in samenhang met de andere opleidingen en trajecten binnen de organisatie. Onder de nieuwe Kunstacademie vallen de bachelor Autonome Beeldende Kunst, de trajecten Design en Visuele Communicatie van de bachelor Vormgeving, de bacheloropleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, Communication and Multimedia Design, en Interdisciplinary Arts, en de master Scientific Illustration. Ten tijde van de visitatie is de positionering van de opleidingen binnen KAM nog volop gaande.

De bachelor ABK leidt studenten op tot kunstenaars die makers, onderzoekers en kritische denkers zijn. Het gaat om een voltijdse vierjarige opleiding (240 EC), die in het Nederlands wordt aangeboden. Het curriculum bestaat uit 16 blokken van 15 EC. In het academiejaar 2025-2026 telt de opleiding 77 studenten, waarvan 22 instromers in het eerste jaar. De opleiding wordt geleid door een opleidingsmanager en verzorgd door zeven vaste docenten en een tiental freelancers. ABK kan beroep doen op ondersteuning (coördinatie, studiebegeleiding, beleidsadvies, en dergelijke) die gedeeld wordt met andere opleidingen binnen KAM. Voor de werkplaatsen, die gebruikt worden door beide academies, zijn zeven instructeurs beschikbaar. De administratieve gegevens van de instelling en de opleiding worden vermeld in bijlage 1.

Sinds de vorige visitatie in 2020 is er heel wat beweging (geweest) binnen de hogeschool, de academie en de opleiding. Zo vormt KAM sinds 2024-2025 de nieuwe organisatorische eenheid voor de opleiding, volgen ABK-studenten in het eerste jaar een gezamenlijke propedeuse met studenten Vormgeving Design en Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV), is er heel wat verloop geweest in de directie en het docententeam, gaan enkele teamleden binnenkort met pensioen, en bevinden de gebouwen van de academies zich in een fase van herhuisvesting en renovatie. Die ontwikkelingen hebben de opleiding ertoe aangezet om haar visie op autonoom kunstenaarschap en haar onderwijs te herijken. Ten slotte is een nieuw Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving vastgesteld dat vanaf september 2026 wordt uitgerold.

Visitatie

De beoordeling van de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst in Maastricht gebeurt in het kader van de clustervisitatie HBO Beeldende Kunst en Vormgeving Zuid. Het cluster heeft aan AeQui opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijk en

ter zake kundig panel samengesteld. De individuele panelleden worden in bijlage 2 voorgesteld.

Het bezoek aan de opleiding ABK gebeurt in samenhang met de beoordeling van de bachelor Vormgeving. Beide opleidingen worden tegelijkertijd door één panel gevisiteerd, hebben het proces van zelfevaluatie gezamenlijk aangepakt en hun zelfevaluaties in één document gebundeld. Het bezoek vond plaats op 22 en 23 januari 2026 volgens het programma dat in bijlage 3 is weergegeven. Het panel heeft ook een Open Spreekuur georganiseerd, waarvoor men zich kon aanmelden maar waarvan niemand gebruik heeft gemaakt.

Uit het schriftelijk materiaal en de gesprekken ter plaatse blijkt dat de opleiding ABK werk heeft gemaakt van de bevindingen uit het vorige visitatierapport. De follow-up van die aanbevelingen wordt beschreven in bijlage 4.

Tijdens de voorbereiding van de visitatie heeft het panel het zelfevaluatierapport van de opleiding bestudeerd, alsook een selectie van afstudeerprojecten uit 2023-2024 en 2024-2025. Een overzicht van het bestudeerde materiaal is beschikbaar in bijlage 5.

Het panel heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd. Aan het einde van de visitatie heeft de voorzitter de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van het panel. Dit rapport is begin maart 2026 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt in de definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden na het locatiebezoek. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel

Volgens de zelfevaluatie worden studenten aan de KAM – en aan de AAM – opgeleid tot eigenzinnige kritisch reflectieve kunstenaars, vormgevers en docenten die met hun werk maatschappelijke impact beogen. Beide academies zijn enige tijd geleden gestart met het beschrijven van een gemeenschappelijke visie op het beroep van kunstenaar, vormgever en docent onder het motto "*Art as critical practice*", een kunstdiscipline die gelijke nadruk legt op theorie/denken en praktijk/maken: het maakproces is een reflectie/onderzoeksproces en het artistieke onderzoeksproces is een maakproces. De ontwikkeling en realisatie van die visie krijgt mede vorm in een versterkte uitwisseling tussen onderwijs en onderzoek via het nieuwe kenniscentrum. Artistiek onderzoek speelt een rol in alle leer- en maakprocessen. Leren door onderzoekend ontwerpen is een didactisch uitgangspunt; artistiek onderzoek en kritisch maken zijn verweven. In de didactiek wordt daarom ingezet op een autobiografische benadering van actuele, relevante thema's: studenten leren zichzelf als kunstenaar/ontwerper/docent kennen, leren zichzelf uitdrukken in woord, beeld en daad, en daardoor groeien ze als professional. Het debat over de beroepsvisie heeft dan weer geleid tot het identificeren van vier houdingen die in het Maastrichtse kunstonderwijs bijzondere betekenis krijgen: de opleiding stelt zich tot doel dat ABK studenten in Maastricht zich ontwikkelen tot alerte, durvende, kritische en verbindende kunstenaars.

Uit de gesprekken ter plaatse blijkt dat de opleiding ABK – net als de andere opleiding die het panel heeft beoordeeld – al enige tijd de urgentie voelt om te reflecteren op haar visie op kunstenaarschap, op haar onderwijs en op haar profilering. Die urgentie is mede veroorzaakt door organisatorisch-administratieve veranderingen en ontwikkelingen rond herhuisvesting en renovatie van de academiegebouwen. Het panel stelt vast dat er op dit ogenblik binnen het team heel wat ambitie is om te vernieuwen en om het debat te voeren over de richting van die vernieuwing. Dit debat en die ambitie hebben alvast geleid tot een herijking van de onderwijsleeromgeving, die dan weer resulteert in een versterking en verduidelijking van de ABK-identiteit. Het panel vindt de ondernomen stappen positief en relevant. Niettemin is er nog ruimte voor een verdere versterking van het profiel en de identiteit van de opleiding, met name waar het gaat om het sterker verwoorden van de kernbegrippen: wat betekent "autonoom" in het onderwijs bij de KAM, in het werkveld en wat betekent dit voor het beroepsprofiel van een afgestudeerde ABK'er uit Maastricht? Wat beoogt de opleiding ABK met "*artistic research*" en met "*art as a critical practice*", en hoe komen die principes aan bod doorheen het curriculum, in didactiek en leeromgeving, en in uitwisseling met het werkveld?

Voorts stelt het panel vast dat de opleiding met die reflectie en herijking tegemoetkomt aan een vaststelling uit het vorige visitatierapport. Daarin suggereerde het toenmalige panel om de opleiding met een duidelijk eigen label in het veld en de markt van academies te positioneren. Na een aantal mogelijke routes te hebben verkend, heeft de instelling ervoor gekozen om het domein beeldende kunsten onder te brengen in twee academies (KAM en AAM), het De Stuersgebouw te verkopen en een brede propedeuse

te ontwikkelen. Parallel aan deze ontwikkelingen heeft de opleiding verschillende stappen gezet in de richting van een eigen label. Die (externe) profilering is nu al zichtbaar in de zich ontwikkelende visie op het beroep en in de herijking van het curriculum. Op termijn zal de nieuwe vorm van atelieronderwijs (ten gevolge van de verkoop van het gebouw) ook verdisconteerd worden in het profiel van de Maastrichtse ABK-opleiding.

Het vorige panel gaf voorts aan dat internationalisering als thema onderbelicht bleef, zowel in het profiel van de opleiding als in de uitwerking hiervan binnen het curriculum. Uit het materiaal en de gesprekken tijdens het huidige bezoek blijkt dat internationalisering via verschillende leeractiviteiten wordt bevorderd: studenten leren zich te verhouden tot internationale ontwikkelingen in beeldende kunst en samenleving via theorieonderwijs en praktijkwerk. Hierbij spelen zowel geplande (vb. excursies, museumbezoeken, gastdocenten) als spontane leeractiviteiten (zoals online gesprekken met kunstenaars of online uitwisselingen met internationale academies) een rol. In het derde jaar kunnen studenten op internationale uitwisseling gaan of acties ondernemen die betekenisvol kunnen zijn voor de (EU)regio. Het panel verwelkomt deze initiatieven maar stelt tegelijkertijd ook vast dat (de mogelijkheden van) internationalisering in profiel en uitvoering niet de grootste prioriteit hebben voor de instelling, de academie en de opleiding. Gezien de geografische positie van de opleiding (Maastricht) en de eerder homogene samenstelling van de cohorten blijft (de focus op) internationalisering een aandachtspunt.

Beoogde leerresultaten

De opleiding ABK ambieert studenten op te leiden tot kunstenaars die makers, onderzoekers en kritische denkers zijn. De student-kunstenaar ontwikkelt een artistieke praktijk, en is een professional die zich kritisch verhoudt tot de samenleving en in staat is om onrust teweeg te brengen. Het panel stelt vast dat de zeven landelijke competenties met de bijbehorende gedragsindicatoren uit het Beroepsprofiel en Opleidingsprofiel (BOP) Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) de basis vormen van de opleiding ABK. Als beoogde leerresultaten vormen de zeven competenties - creërend vermogen, vermogen tot kritische reflectie, vermogen tot groei en vernieuwing, organiserend vermogen, communicatief vermogen, omgevingsgerichtheid, en vermogen tot samenwerken – een goede afspiegeling van de beroepsvisie van de opleiding. Hun formulering sluit bovendien aan op de vijf Dublin-descriptoren (kennis en inzicht, toepassen kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie, en leervaardigheden), alsook op de criteria (context, kennis van beroep en beroepscontext, vaardigheden, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid) uit het Nederlandse Kwalificatieraamwerk (NLQF) voor bachelor niveau 6. Het panel besluit dan ook dat de beoogde leerresultaten van de opleiding ABK voldoen aan de eisen op het vlak van inhoud (ABK), niveau (bachelor) en oriëntatie (professioneel).

Uit de stukken en de gesprekken komt naar voren dat de opleiding aan de slag is gegaan met de aanbeveling uit het vorige visitatierapport om ook op papier te verantwoorden en te expliciteren hoe de beoogde leerresultaten zich verhouden tot het BOP BKV en hoe ze verankerd zijn in de opleiding. Het huidige panel constateert dat de opleiding inmiddels werkt met jaarbeschrijvingen voor studenten en ook de verbinding tussen competentieprofiel en beoordelingsformulieren onder de aandacht van de docenten heeft gebracht.

Tijdens het bezoek vernam het panel dat een nieuw BOP BKV in november 2025 is voor-

gesteld en vanaf september 2026 landelijk wordt ingevoerd. De vier competenties die richtinggevend worden voor het kunstonderwijs zijn artistiek creëren, onderzoeken en reflecteren, verbinden met de omgeving, en werken in een praktijk. Het panel stelt vast dat de opleiding ABK met deze landelijke ontwikkeling intern al aan de slag is gegaan: het nieuwe BOP BKV is onderdeel van een onderwijsbeleidsdocument waarin ook de herijkte beroepsvisie, de beoogde leerresultaten en de onderwijsvisie is opgenomen. In de herijkte competenties zullen met name de vier houdingen die het Maastrichtse kunstenonderwijs definiëren – studenten ontwikkelen zich tot alerte, durvende, kritische en verbindende kunstenaars – worden benadrukt. De opleiding gaf ook aan dat de invoering van de nieuwe landelijke competenties zal leiden tot een herziening van de huidige beoordelingsformulieren, die nauw aansluiten bij de beoogde leerresultaten/ competenties uit 2014.

Werkveld

Het werkveld wordt op verschillende manieren betrokken bij de opleiding ABK: de beoogde leerresultaten zijn afgestemd op het werkveld dat regionaal, nationaal en internationaal is; de opleiding voert gesprekken over haar visie op het beroep met het werkveld, individuele vertegenwoordigers van dat werkveld zorgen voor opdrachten en stageplaatsen, en zetelen soms als extern gecommitteerde in examenjury's. Ten slotte zijn ook de docenten actief in het werkveld als organisator, curator, kunstenaar of publicist.

Het panel constateert aan de ene kant dat de opleiding ABK verschillende banden heeft met het werkveld, maar stelt aan de andere kant vast dat die contacten zeer ad hoc zijn en weinig systematisch. In de lijn van haar opmerking onder profiel – het sterker verwoorden van kernbegrippen (*artistic research*, de A van ABK) en identiteit van de opleiding – ziet het panel ruimte om de brede buitenwereld meer en structureler te betrekken in de leefwereld van de opleiding en de academie. Een mogelijk scenario is om een werkveldadviesraad in te stellen met vertegenwoordigers uit verschillende *walks of life* die naast het beeldende kunsten-perspectief ook vanuit een meer technisch-wetenschappelijke en sociaal-maatschappelijke invalshoek de kernopdracht van de opleiding ABK belichten. In zulk breed gremium mag ook de internationale dimensie niet ontbreken.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de opleiding ABK een duidelijke visie heeft op het kunstonderwijs en die visie aantoonbaar verwerkt in haar profiel. ABK-studenten worden opgeleid tot kunstenaars die makers, onderzoekers en kritische denkers zijn, en als kunstenaar-professional op kritische en authentieke wijze hun positie manifesteren in de maatschappij. De opleiding verbindt verbeelding, ambacht en reflectie zodat studenten groeien van beginnende kunstenaars met een brede basis naar zelfstandige professionals die zich positioneren binnen een dynamisch kunstenveld.

Voorts vindt het panel dat de beoogde leerresultaten van de bachelor ABK passen bij het domein, het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Die landelijk bepaalde leerresultaten zijn reeds in 2014 vastgesteld en zullen binnenkort vernieuwd worden. Het panel vindt dat de opleiding ABK zich deugdelijk aan het voorbereiden is op dit nieuwe beroeps- en opleidingsprofiel.

Sinds de vorige visitatie beweegt er heel wat binnen de instelling, de academie en de opleiding, waarbij sommige ontwikkelingen zich boven het hoofd van de opleiding afspelen. Het

panel waardeert dat de opleiding sinds enkele jaren initiatief en ambitie toont om de bewegingen die binnen haar speelruimte liggen, te adresseren op een intensieve en passende manier. Dit geldt ook voor de wijze waarop suggesties uit het vorige accreditatierapport zijn opgepikt en uitgerold.

Gezien die bewegingen en ontwikkelingen heeft het panel twee suggesties voor de opleiding en de KAM:
- werk het eigen label en de identiteit van de opleiding nadrukkelijker uit door kernbegrippen zoals "autonome" beeldende kunst, *"art as a critical practice"* en "*artistic research*" en hun betekenis voor de eigen visie op beroep en opleiding sterker te verwoorden;
- betrek de buitenwereld meer en systematisch bij de opleiding en de academie, bijvoorbeeld door een werkveldadviesraad in te stellen die vanuit zeer diverse perspectieven reflecteert op Autonome Beeldende Kunst in Maastricht.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Programma

De bachelor ABK is een vierjarige voltijdse opleiding van 240 EC. Binnen de hogeschool is afgesproken dat elke bacheloropleiding bestaat uit 16 blokken van 15 EC. Voor ABK vormt elk blok een thematische onderwijseenheid die als een geheel wordt beoordeeld. Sinds 2024-2025 wordt het herijkte curriculum incrementeel aangeboden. Dit betekent dat ten tijde van de visitatie het eerste jaar - een brede propedeuse voor studenten ABK, Design Vormgeving, en Docent Beeldende Kunst en Vormgeving – voor de tweede maal wordt aangeboden, en het herijkte tweede jaar een eerste doorloop kent.

De opleiding biedt studenten in het eerste en tweede studiejaar een breed pakket van beeldende skills en theorie aan via grotendeels verplichte leeractiviteiten, instructies en oefeningen in werkplaatsen, excursies en gesprekken. Dit aanbod maakt studenten bewust van hun voorkeuren qua materialen, technieken, onderzoeksprocessen en thema's, en laat hen toe keuzes te maken voor het tweede deel van het curriculum waarin ze het leerproces en de opbouw van hun artistieke praktijk zelf in handen nemen. De leeractiviteiten zijn gerelateerd aan de competenties en hun gedragsindicatoren, en stemmen overeen met het niveau van het betreffende jaar.

De brede propedeuse bestaat uit vier thematische blokken: verkennen-oriënteren, verkennen-verdiepen, verdiepen, en profileren. Studenten worden ingedeeld in gedifferentieerde basisgroepen van ongeveer 20 studenten. In blok 1 en 2 opereren studenten in deze heterogene groepen, vanaf blok 3 leren ze in homogene groepen per opleiding, en in blok 4 krijgen ABK-studenten atelieronderwijs. In het tweede jaar worden de vier houdingen (alert, durvend, kritisch, en verbindend) ontwikkeld in verschillende leeractiviteiten en contexten. De ABK-student krijgt verschillende vakken en praktijkgerichte vragen aangeboden, die in blok 8 leiden tot de zogenaamde "vrije ruimte". In dit blok gaat de student onder begeleiding zelf aan de slag en ontwikkelt hierbij een kompas en een rode draad voor de eigen artistieke praktijk. In het derde jaar wordt die praktijk eerst gestabiliseerd en in blokken 11 en 12 verder uitgebouwd in de vrije profilering. In het vierde jaar staat het afstuderen centraal: studenten maken werk in het atelier, krijgen bezoek van docenten, werken aan (externe) projecten samen met andere studenten, produceren een onderzoeksartikel, en realiseren een gezamenlijke publicatie.

Tijdens het bezoek heeft het panel met name de aanpak en verdere ontwikkeling van de brede propedeuse besproken. Het eerste jaar dat de brede propedeuse van start is gegaan (2024-2025) was er een totale instroom van 63 studenten, waarvan op het einde negen studenten beslisten om over te stappen naar een andere opleiding dan hun oorspronkelijke aanmelding. In zijn tweede doorloop is de propedeuse op een aantal punten bijgesteld: zo start het jaar nu met werkplaatsinstructies, zijn er lange leerlijnen doorgevoerd, en wordt de verbinding met de drie opleidingen versterkt. Uit de gesprekken onthoudt het panel dat de meeste studenten en docenten over het algemeen tevreden zijn met de brede propedeuse. Studenten gaven aan dat zij bij aanvang weliswaar een beeld hadden van de gekozen opleiding, maar dat ze de brede insteek en de zeer verschillende leeractiviteiten in

het eerste jaar waarderen om dat beeld bij te stellen of te bevestigen. De gezamenlijke grote ruimte waarin studenten leren, studeren en werken vormt een belangrijk verbindend element tussen studenten onderling en tussen studenten en docenten. Ook de geleidelijke overgang van heterogene groepen naar opleiding specifieke blokken vinden studenten en docenten positief. Het panel vindt het een sterk punt van de academies dat ze één coördinator hebben benoemd om de brede propedeuse te leiden.

Het panel begrijpt voorts dat het herijkte tweede jaar, dat ten tijde van de visitatie voor de eerste keer wordt aangeboden, vooralsnog goed aansluit op de brede propedeuse. ABK-studenten uit het derde en vierde jaar waarderen dan weer de jaarateliers en de studioruimte, en de ruimte die de opleiding biedt voor zelfstandigheid en creativiteit via exposities en projecten. Wat dit laatste punt betreft, vraagt het panel zich niettemin af of de opleiding studenten ook andere werkpraktijken dan witte musea-ruimten of galeries laat verkennen en of ze voldoende voorbereidt op de praktische zakelijke kant van het werkveld waarin de toekomstige afgestudeerde ABK'er terechtkomt.

Tijdens de vorige visitatie gaf het panel aan dat de opleiding te veel aandacht besteedt aan vraagsturing en mondelinge cultuur en hierdoor bepaalde gestructureerde aspecten van het curriculum minder expliciteert en vastlegt. Het huidige panel stelt met tevredenheid vast dat de opleiding hierin een positieve veranderslag heeft gemaakt: sinds enige tijd brengt ABK een overkoepelend studierooster uit, alsook gedetailleerde studiegidsen per studiejaar, en wordt die explicitering ook doorgetrokken binnen de digitale leeromgeving Moodle. Het panel ziet een gelijkaardige positieve ontwikkeling in de wijze waarop ABK-studenten zich schriftelijk leren/kunnen uitdrukken: sinds de vorige visitatie is schrijven een expliciet onderdeel geworden van verschillende leeractiviteiten.

Ten slotte stelt het panel vast dat de opleiding ook meer werk maakt van theorieonderwijs, waarbij theorie breder is dan enkel kunstgeschiedenis en kunsttheorie. Theoretische ontwikkelingen en kritische reflectie vormen een onderdeel van het onderzoeksproces en komen in verschillende leeractiviteiten aan bod. Bovendien krijgt artistic research aandacht doorheen het curriculum via leeractiviteiten en via feedback op doorlopen onderzoeksprocessen. Niettemin geeft het panel de opleiding ter overweging om nog meer en nog vroeger in het curriculum aandacht te besteden aan wat artistic research is, hoe je het vormgeeft, en hoe het in verbinding staat met / tot uiting komt in het maken. Bovendien is er ruimte om ook kennis van buiten (het kunstveld) naar binnen te halen en meer omgevingssensitiviteit te kweken bij de studenten. Op die manier zal de kwaliteit van hun reflectie en articulatie verbeteren en minder exclusief naar binnen gericht zijn.

Vormgeving

Het panel constateert op basis van het materiaal en de gesprekken ter plaatse dat de opleiding een heldere en onderbouwde visie heeft op de vormgeving van de bachelor ABK. De opleiding rust op drie samenhangende pijlers: maakonderwijs, open leeromgeving, en een alerte, kritische, durvende en verbindende kunstpraktijk. De open leeromgeving biedt een ruimte waarin maakonderwijs en kritisch kunstenaarschap samenkomen. Doorheen het curriculum kent de opleiding een duidelijke opbouw van verkenning in de breedte naar een vanuit de student-kunstenaar gegronde focus. Studenten bewegen van basisvaardigheden en begeleiding naar zelfstandige kunstpraktijk. Dit komt tot uiting in de vier houdingen: alert, kritisch, durvend en verbindend.

Volgens de opleiding krijgt het leerproces het beste vorm in een omgeving die lijkt op een artistieke praktijk. ABK biedt studenten een realistische leeromgeving waarin leren door het maken van autonoom beeldend werk een centrale plaats inneemt. Die leeromgeving is deels vraag-gestuurd: via het maakonderwijs (leren door te doen en te experimenteren) worden artistieke leerdoelen en leervragen van studenten zichtbaar, en ontvangen studenten feedback en feed-forward op maat van hun leervragen. De leeromgeving is ook een leergemeenschap (learning community) die uitnodigt tot initiatief, tot het uitproberen, delen, bespreken en bediscussiëren van leeractiviteiten. Elke jaargroep heeft een dergelijke leergemeenschap, waarbij de opleiding er ook voor zorgt dat er een wisselwerking is tussen de verschillende jaargroepen.

Tijdens de rondleiding ter plaatse heeft het panel vastgesteld dat de visie op vormgeving ook effectief gerealiseerd wordt in de dagdagelijkse praktijk van de opleiding. De leeromgeving krijgt gestalte in het jaaratelier, een vaste gezamenlijke werkplek voor ABK-studenten vanaf het tweede jaar. In het atelier brengen studenten hun eigen referentiewereld aan, vinden de meeste opdrachten en leeractiviteiten plaats, en zijn er contactmomenten tussen studenten en docenten over de voortgang van hun werk. Studenten gaven aan dat die atelierruimte een zeer sterk punt is van de opleiding: omdat ruimte een grote rol speelt in hun praktijk, vinden ze het fijn om in en met ruimte te experimenteren. Ten tijde van het locatiebezoek vindt het atelieronderwijs wellicht voor de laatste keer plaats in het De Stuers-gebouw, dat verkocht is. Het is nog niet duidelijk waar de opleiding onderdak zal vinden en wat die herhuisvesting betekent voor het ateliermodel. De studenten zijn alleszins niet te spreken over de verkoop en vrezen dat de nieuwe locatie minder ruimte zal bieden voor atelieronderwijs. Het panel erkent van de ene kant dat het huidige gebouw bijzonder geschikt is voor het atelieronderwijs en de leergemeenschappen "ABK-style". Echter, het huidige pand, het ateliermodel en de leergemeenschappen zorgen er ook voor dat studenten eerder naar binnen gekeerd zijn, terwijl het volgens het panel juist zaak is om studenten tijdens de opleiding al te laten ontdekken wie ze (kunnen) zijn in de buitenwereld. Het panel raadt de opleiding daarom aan na te gaan hoe die blik op de buitenwereld kan worden meegenomen in de (visie op) vormgeving en in de toekomstige huisvesting. Ten slotte dient de opleiding ook aandacht te besteden aan de toegankelijkheid van de nieuwe huisvesting voor studenten en medewerkers met een (motorische) functiebeperking.

Naast de jaarateliers vormen de werkplaatsen ook een belangrijk onderdeel van de eigenheid van de opleiding ABK in Maastricht. De werkplaatsen metaal, hout, gips, keramiek, grafiek, print, *soft materials*, *hard materials*, en media worden gezamenlijk aangeboden aan alle studenten uit beide academies. Ze faciliteren maakprocessen, ondersteunen studenten (materiaal)technisch en fungeren als een broedplaats voor ontmoeting en interdisciplinair samenwerken. Sinds kort zijn de werkplaatsen georganiseerd als een aparte eenheid met een eigen teamleider en bevinden ze zich allemaal in het gebouwencomplex aan het Herdenkingsplein. Uit de gesprekken en de rondleiding onthoudt het panel enerzijds dat de werkplaatsen een essentieel en kenmerkend onderdeel vormen van de beide academies en een motor kunnen zijn van vernieuwing in het curriculum. Anderzijds is het panel zich bewust van de problemen rond toegankelijkheid en veiligheid van werkplaatsen qua omvang, openingstijden en begeleiding. De beide academies erkennen het probleem maar zijn ervan overtuigd dat de

nieuwe organisatiestructuur van de werkplaatsen en hun commitment om meer instructeurs te voorzien de meeste problemen zullen oplossen. Volgens het panel biedt de nieuwe aansturing de mogelijkheid voor werkplaatsen om vliegwiel voor vernieuwing en experiment te zijn. Het raadt de academies wel aan om onverwijld in te zetten op een zichtbare en verruimde toegankelijkheid van de werkplaatsen, en ervoor te zorgen dat studenten bij een alternatieve werkplaats elders in de stad terecht kunnen wanneer het aanbod van de KAM en de AAM niet volstaat of beschikbaar is.

Het panel stelt tenslotte vast dat de opleiding aan de slag is gegaan met de suggestie uit het vorige visitatierapport om een digitale leeromgeving te ontwikkelen die het onderwijs ondersteunt, past binnen het beleid van de instelling, en aansluit bij de wensen van studenten.
Sinds september 2025 gebruiken beide academies *Moodle* als digitale leeromgeving. Voor de opleiding ABK betekent dit dat docenten cursussen aanmaken in *Moodle* en studenten van feedback voorzien op hun werkstukken. Studenten vinden er informatie over hun leeractiviteiten, lesroosters en inhoudelijke studievoortgang, en dienen hun werkstukken in via het platform.

Studenten
Geïnteresseerde scholieren leren de opleiding kennen tijdens een open dag of meeloopdag, en kunnen een vooropleiding Kunstacademie volgen die door enkele instituten in de regio wordt aangeboden. Wie zich wil inschrijven bij de opleiding ABK dient een toelatingsprocedure te doorlopen. Uitgangspunt voor de toelating is dat kandidaten artistiek talent tonen en dat hun talent ontwikkelbaar is. Sinds het academiejaar 2025-2026 volgen alle kandidaat-studenten uit beide academies dezelfde procedure, die bestaat uit een portfolio-ronde en een selectiedag. Kandidaten moeten aan de vooropleidingseisen voldoen en het Nederlands voldoende beheersen (NT2-niveau 2). Hun portfolio en motivatiebrief worden beoordeeld door een toelatingsteam; bij een positief oordeel krijgen kandidaten een thuisopdracht die ze meebrengen tijdens de selectiedag. Op die dag voeren ze een *meet & greet* gesprek met studenten en bespreken ze de opdracht, het portfolio en de brief met twee docenten. Het panel stelt vast op basis van de gesprekken met studenten en docenten dat die aanpak werkt en de procedure zeer navolgbaar verloopt, waarbij er ook aandacht en nazorg is voor kandidaten die uitvallen.

Sinds de vorige visitatieronde fluctueert het aantal ABK-instromers tussen 37 (in 2021) en 21 (in 2022). In september 2025 zijn 22 studenten ingestroomd en telt de volledige bachelor ABK 77 studenten. Uit de bijlage met kwantitatieve gegevens blijkt dat het propedeuserendement van de opleiding ABK schommelt tussen 50% en 90%. Uit de gesprekken onthoudt het panel voorts dat bij de eerste uitrol van de brede propedeuse 20% van de studenten (ABK, Design Vormgeving en DBKV) is uitgevallen. Dit laatste cijfer geeft aan dat de meeste studenten die toegelaten worden tot de opleiding ook effectief in staat zijn om de propedeuse te halen. Wat het bachelor-rendement betreft, stelt het panel vast dat in de meest recente jaren tussen 50% en 63% van de ABK-studenten nominaal studeert, terwijl bijna driekwart van de studenten na vijf jaar de studie heeft afgerond.

Omdat tijdens en na de COVID-19 pandemie meer aandacht nodig was voor studentenwelzijn in relatie tot studievoortgang heeft de academie een professionele studentbegeleider aangesteld. Die begeleider werkt vraag-gestuurd voor ABK-studenten vanaf het tweede jaar en richt zich op welzijnsaspecten (zoals een veerkrachtige houding en weerbaarheid) en op

studievoortgang. In de propedeuse valt studentbegeleiding onder de leerlijn Professional Identity en bestaat uit enkele thematische trainingsdagen. In de hogere jaren verzorgt ABK specifieke studentbegeleiding gericht op de ontwikkeling van de kunstenaarspraktijk. Deze praktijkbegeleiding gebeurt in een groep en richt zich in jaar 2 en 3 op praktijkvorming en profilering, en in jaar 4 op het naar buiten treden (zaken als presentatie, artist statement, portfolio, exposeren). Het panel waardeert de inspanningen van de academie en de opleiding om studenten te begeleiden bij hun professionele en persoonlijke traject.

Uit de gesprekken blijkt ten slotte dat de opleiding een inclusief en veilig leerklimaat biedt, waarin studenten zowel professioneel als persoonlijk kunnen groeien en hun studie succesvol doorlopen en afronden. Het panel stelt vast dat er effectief een leergemeenschap bestaat binnen de opleiding ABK en dat die gemeenschap van studenten en docenten bijdraagt aan de kwaliteit van de opleiding. Niettemin geeft het panel de opleiding mee dat de lijnen tussen studenten en docenten niet te kort mogen zijn en dat er te allen tijde sprake moet zijn van een zekere professionele distantie. De professionele verhouding tussen docent en student is volgens het panel cruciaal in een opleiding met lange leerlijnen waarbij één-op-één atelier- en studioonderwijs een belangrijke rol speelt. Het panel geeft de opleiding (en de academie) dan ook ter overweging om die verhouding duidelijk uit te schrijven op papier, en vervolgens publiek bekend te maken onder zowel studenten als docenten.

Docenten

Ten tijde van het locatiebezoek bestaat het kernteam uit zeven docenten die al langere tijd een aanstelling hebben en vier docenten die onlangs in vaste dienst zijn getreden. Hieronder valt ook de opleidingscoördinator. Samen vertegenwoordigen ze 2,18 FTE. Sommige docenten verzorgen ook onderwijs bij andere opleidingen binnen de academie. Alle docenten hebben een praktijk als beeldend kunstenaar of zijn actief in het werkveld als organisator, curator, commissielid, kunstenaar of publicist. Docenten in vaste dienst werken gemiddeld één dag per week voor de opleiding. Drie vaste docenten gaan binnenkort met pensioen. Verder bestaat het team uit een tiental freelance-docenten en een aantal personeelsleden die vanuit hun functie werken voor verschillende opleidingen, zoals de werkplaatsinstructeurs.

Het panel heeft tijdens het bezoek kennisgemaakt met een ABK-team van gekwalificeerde en gemotiveerde coördinatoren, docenten en ondersteuners. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding sinds de vorige visitatie een onrustige tijd heeft doorgemaakt met heel wat personeelswissels. In 2023 werd de huidige coördinator benoemd en vanaf dat moment kon het ABK-team zich richten op de lange termijn. Met de komst van de nieuwe opleidingsmanager in 2024 zijn inmiddelsprocessen en rolverdelingen binnen het team verduidelijkt, worden gezamenlijke leerpaden ontwikkeld, en hebben docenten de kans om hun onderwijs- en toetsbekwaamheid aan te scherpen. In de nabije toekomst ligt de focus onder meer op de vervanging van collega's die met pensioen gaan.

Studenten gaven aan dat zij over het algemeen erg tevreden zijn met de docenten, die ze toegankelijk en respectvol vinden, en die graag meedenken met de studenten. Het panel juicht de recente ontwikkelingen toe en erkent de inspanningen van de opleiding en de academie rond de professionalisering van docenten. Een volgende stap bestaat er volgens het panel in om docenten bij elkaar te brengen en aan de hand van eigen voorbeelden van goede praktijk

uit te wisselen hoe je bijvoorbeeld feedback geeft en op papier zet.

Het vorige panel pleitte voor meer input van (inter)nationale gastdocenten om het team en de studenten scherp te houden. De opleiding nodigt elk jaar enkele gastdocenten uit, die dan ook de ateliers bezoeken en in gesprek gaan met studenten. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling die nog kan worden uitgebreid om de kennis nog meer van buiten naar binnen te halen, bijvoorbeeld rond *artistic research*.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de opleiding ABK beschikt over een adequate onderwijsleeromgeving. Het curriculum, de vormgeving, de leergemeenschap, de begeleiding, de informatievoorziening en het docententeam zijn passend voor de opleiding en op verschillende punten aanmerkelijk verbeterd sinds de vorige visitatie.

Ondanks de onrust van de afgelopen jaren en de onzekerheid over de (impact van de) herhuisvesting, is de opleiding erin geslaagd een coherent curriculum aan te bieden in een prettige leeromgeving met betrokken docenten. Bovendien zijn er heel wat beloftevolle ontwikkelingen gaande, zoals de verdere uitrol van de brede propedeuse, het systematische gebruik van de digitale leeromgeving, de herpositionering van de werkplaatsen, en de initiatieven rond docentprofessionalisering. Het panel onderschrijft die ontwikkelingen en feliciteert het ABK-team met de geleverde inspanningen.

Voorts is het panel van oordeel dat een aantal elementen uit de onderwijsleeromgeving verdere aandacht behoeven. Het raadt de opleiding en de academie aan om:

- meer aandacht te besteden aan *artistic research*, reflectie en articulatie in het curriculum;
- de buitenwereld meer naar binnen te halen om de blik – en het netwerk – van studenten te verruimen;
- toegang tot de werkplaatsen te garanderen, ook tijdens de herhuisvesting/renovatie;
- de veilige leeromgeving te versterken door beleid te ontwikkelen rond professionele distantie;
- de faciliteiten beter toegankelijk te maken voor studenten met een motorische beperking.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De opleiding ABK beschikt sinds kort over een notitie Toetsen en beoordelen waarin de visie op toetsing, intersubjectieve beoordeling, niveauontwikkeling en het toetsprogramma zijn uitgewerkt. De opleiding streeft ernaar een toetspraktijk te ontwikkelen die aansluit bij de onderwijspraktijk en de realiteit van het vakgebied. Daarbij staat het creëren van betekenisvolle, leergerichte toetsing centraal: toetsvormen die recht doen aan de ontwikkeling van de student én de aard van het vak. Toetsing is nadrukkelijk gericht op het bevorderen en beoordelen van de groei van studenten: het is niet het finale resultaat van een leerproces (summatief), maar een continue educatieve activiteit die studenten waardevolle inzichten geeft over de huidige stand van hun competenties alsook aanknopingspunten biedt om verder te werken en te leren (formatief). Het panel stelt vast op basis van het materiaal en de gesprekken ter plaatse dat de visie op toetsing goed is uitgewerkt en past bij het profiel en de onderwijsvisie van de opleiding.

Toetsing van onderwijseenheden

Het vierjarige curriculum ABK bestaat uit blokken van 15 EC. De voortgang van studenten en hun ontwikkeling ten aanzien van de beoogde leerresultaten wordt beoordeeld op basis van het werk dat ze gedurende een blok hebben gerealiseerd, hun artistiek onderzoek en hun reflectieve toelichtingen. De beoordeling gebeurt door het team dat het onderwijs in het betreffende blok heeft verzorgd aan de hand van een competentie gerelateerd formulier: een single point rubric formulier dat de standaard evalueert en ruimte biedt voor feedback over wat erg goed en wat minder goed ging. Die feedback speelt een belangrijke rol om de ontwikkeling van de student te stimuleren. Studenten zijn over het algemeen tevreden met de integrale toetsing op het einde van een blok. Ze gaven bovendien aan dat de feedback die ze ontvangen effectief bijdraagt aan hun ontwikkeltraject tot kritische makers.

Het panel heeft inzage gehad in de beoordelingsformulieren voor elk van de vier onderwijsjaren en vindt ze passend bij de toetsvisie van de opleiding. In vergelijking met de vorige visitatie heeft de opleiding meer ingezet op ontwikkelingsgerichte feedback en zelfreflectie. De kwaliteit van de beoordeling staat of valt met de omvang en relevantie van de feedback. Die feedback is in heel wat gevallen informatief voor de student maar in een beperkt aantal gevallen onder de maat en/of te persoonlijk. Het panel ondersteunt dan ook het voornemen van de opleiding om enerzijds intervisie en kalibratie te organiseren tussen docenten en om anderzijds in schriftelijke feedback de relatie met te bereiken doelen centraal te stellen.

Beoordeling van eindwerken

In het kader van deze externe beoordeling heeft het panel de afstudeerwerken van 15 ABK-studenten bestudeerd. De kwaliteit van die eindwerken komt in een volgende standaard aan bod. Wat betreft de beoordeling stelt het panel met tevredenheid vast dat de opleiding gebruikmaakt van een evaluatieformulier waarin de zeven competenties apart beoordeeld worden met een cijfer en het team van examinatoren hun oordeel uitgebreid onderbouwen met narratieve feedback. Het panel onderschrijft het oordeel van de beoordelaars en vindt de onderbouwing van het eindoordeel navolgbaar.

Borging van toetskwaliteit
De toetskwaliteit van de opleiding ABK werd tot en met 2024-2025 geborgd door een examencommissie die ook instond voor de opleidingen Vormgeving Design en DBKV. Sinds september 2025 is er op vraag van de instelling één gezamenlijke examencommissie voor alle opleidingen uit beide academies. Die vernieuwing komt er omdat overkoepelende commissies die meerdere opleidingen bedienen meer kennis kunnen uitwisselen en in een sterke(re) onafhankelijke positie staan ten opzichte van de opleidingen.

Tijdens het bezoek sprak het panel met de voorzitter en enkele leden van de gezamenlijke examencommissie. Zij hebben ruime ervaring met kwaliteitsborging en gaven aan dat elke opleiding vertegenwoordigd wordt door een commissielid. Het eindniveau van elke student wordt formeel vastgesteld tijdens het eindexamen, maar binnen ABK (en de andere opleidingen) werken studenten doorheen het hele curriculum stelselmatig toe naar dit eindniveau. Voorts benadrukten ze de toenemende expertise rond toetsing bij docenten en in opleidingen. De kwaliteit, de consistentie en de transparantie van toetsing zijn aanmerkelijk verbeterd sinds de vorige visitatie, met name omdat opleidingen zoals ABK hun systeem van toetsing op papier hebben gezet. Ten slotte zorgt de nieuwe digitale leeromgeving voor een betere informatievoorziening rond toetsing en beoordeling.

Overwegingen
Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de bachelor ABK beschikt over een goed systeem van toetsing dat nauw aansluit bij de onderwijsvisie van de opleiding. Het panel erkent de inspanningen van de opleiding om het systeem van toetsing te beschrijven in een notitie, en dat systeem dan ook effectief te implementeren aan de hand van competentie gerelateerde beoordelingsformulieren.

Het panel heeft een aantal beoordelingsformulieren bekeken in verband met afstudeerwerken van ABK-studenten. Die review leert dat de formulieren passen bij de aanpak van toetsing door de opleiding, en dat beoordelaars die formulieren op een informatieve en navolgbare manier invullen.

Het panel is voorts van oordeel dat de nieuwe aanpak met een overkoepelende examencommissie de borging van de toetskwaliteit een nieuw elan geeft. De commissieleden hebben de nodige expertise en geven het panel vertrouwen dat de kwaliteitsborging van de opleiding ABK in goede handen is bij de commissie.

Ten slotte constateert het panel dat zowel mondelinge als schriftelijke feedback een zeer belangrijke rol speelt binnen de toetsing bij ABK. De geschreven feedback is meestal, maar niet altijd, aan de maat. Het panel raadt de opleiding dan ook aan om verder in te zetten op professionalisering (waaronder training BDB/BKE), intervisie en kalibratie onder docenten en beoordelaars.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Er zijn twee manieren om vast te stellen of de beoogde leerresultaten van een opleiding zijn gerealiseerd: door een review van de kwaliteit van de afstudeeropdrachten en door na te gaan wat alumni doen nadat ze de opleiding hebben afgerond. Het panel heeft beide elementen onderzocht bij de beoordeling van de bacheloropleiding ABK in Maastricht.

Kwaliteit van eindwerken

Het afstudeerprogramma van de opleiding ABK heeft een omvang van 60 EC. Het bestaat uit zowel beeldend werk als een artikel die op basis van individueel artistiek onderzoek zijn ontstaan. In het beeldend werk geven studenten blijk van een alerte, kritische, durvende en verbindende kunstpraktijk. In het onderzoeksartikel reflecteren ze op hun gerealiseerd werk, op hun onderzoek, op de methodiek en op de vervlechting ervan binnen hun werk.

In het kader van deze externe beoordeling heeft het panel de afstudeerwerken van 15 ABK-studenten bestudeerd. Het panel stelt vast dat elk van de producten – zowel het beeldend werk als het onderzoek – voldoet aan de kwaliteitseisen van een eindwerk op bachelorniveau. Het panel is er dan ook van overtuigd dat studenten ABK die slagen in hun afstudeerprogramma effectief de beoogde leerresultaten van de opleiding hebben behaald.

Over het algemeen vindt het panel de verschillende eindwerken van voldoende en degelijke kwaliteit. Verschillende stukken vallen eerder op door hun aandacht voor detail en esthetiek dan door de kwaliteit van hun onderzoek. Er is volgens het panel ruimte voor een sterkere integratie van het onderzoek in het beeldende eindwerk. Voor een opleiding die studenten opleidt tot kunstenaars die zich kritisch verhouden tot de samenleving en in staat zijn om onrust teweeg te brengen, zijn de eindwerken eerder aan de brave kant. Ten slotte vindt het panel het opvallend dat ABK-studenten – ondanks de mogelijkheden tot vrije profilering, de werkplaatsen, de ateliers en de studioruimtes – vaak kiezen voor schilderkunst.

Performance van afgestudeerden

Het panel constateert dat de opleiding niet systematisch opvolgt waar hun afgestudeerden terecht komen. Uit de zelfevaluatie komt naar voren dat de opleiding vroeger alumnibeleid voerde, maar dat de afgelopen jaren niet heeft voortgezet. Er zijn wel plannen om een archief op te bouwen waarin de loopbaan van afgestudeerden wordt bijgehouden. Voorts vernam het panel dat beide academies sinds kort gezamenlijk alumnibeleid ontwikkelen.

Individuele docenten daarentegen hebben wel een partieel zicht op de professionele ontwikkelingen van een aantal van de eigen studenten. De alumni die aan het gesprek met het panel deelnamen, beweren eerder sporadisch dan systematisch in contact te staan met de opleiding. Op basis van die informatie is het voor het panel moeilijk om algemene vaststellingen te doen ten aanzien van de vervolgtrajecten van afgestudeerde ABK-studenten. Het panel dringt er dan ook op aan bij de opleiding om die trajecten zo spoedig mogelijk in kaart te brengen.

Overwegingen

Op basis van bovenstaande bevindingen is het panel van oordeel dat de opleiding ABK-studenten op een systematische manier begeleidt doorheen het curriculum om de beoogde

leerresultaten te behalen. Het resultaat van de eigen review van afstudeerproducten is volgens het panel dan ook positief: studenten die slagen in hun afstudeerprogramma behalen ook effectief de beoogde leerresultaten. De kwaliteit van de eindwerken is degelijk. De twee eindproducten kunnen volgens het panel wel op een sterkere manier geïntegreerd worden binnen het afstudeerprogramma.

Verwijzingen naar het professionele vervolgtraject van individuele afgestudeerden doen vermoeden dat ABK-studenten na hun opleiding hun weg vinden op de arbeidsmarkt. Een systematisch overzicht ontbreekt echter. Het panel adviseert de opleiding en de academie dan ook om snel werk te maken van een alumnibeleid, waarbij informatie over de ABK-afgestudeerden wordt gebruikt om de externe blik, de buitenwereld sterker te verankeren in het curriculum.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijlage 1: administratieve gegevens van de opleiding

Instelling	
Naam in RIO	Zuyd Hogeschool
Adres	Postbus 550, 6400 AS Heerlen
Website	www.zuyd.nl
BRIN-nummer	25JX
Status (bekostigd of onbekostigd)	Bekostigd
ITK (ja of nee)	Ja
Opleiding	
Eerste naam; zoals vastgelegd in RIO	B Autonome Beeldende Kunst
Locatie	Maastricht
Opleidingsnummer in RIO	39110
Oriëntatie en niveau (wo/hbo/ad/ba/ma)	Hbo ba
Onderzoeksmaster (ja of nee)	Nee
Taal in het onderwijs	Nederlands
(Wettelijke) beroepsvereisten (ja of nee)	Nee
Alle opleidingstrajecten/afstudeerrichtingen/ specialisaties	NVT
Joint programme degree	NVT
Bijzonder kenmerk	NVT
Verleende graad en toevoeging aan de graad	B
Studielast in EC (60, 90, 120, 180, 240, 360)	240
Variant(en) (voltijd, deeltijd, duaal)	Voltijd
Werken met eenheden van leeruitkomsten (voltijd, deeltijd, duaal)	NVT
Visitatiegroepindeling	HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Zuid
Inleverdatum visitatierapport	1 mei 2026
Overig (bijv. naamswijziging of studieduur-verlenging)	NVT

Bijlage 2: visitatiepanel

drs. Raoul van Aalst, voorzitter
Zelfstandig adviseur, cultuur- en organisatiefilosoof

prof. dr. Bert Willems, lid
Hoofd Onderzoek bij PXL-MAD School of Arts en professor aan Universiteit Hasselt

dr. Sonja Spee, lid
Adviseur kwaliteits- en onderwijsontwikkeling aan Koninklijk Conservatorium Antwerpen

drs. Paulien Oosterhuis, lid
Onderwijskundige aan Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Roy Voragen MA, lid
Artistiek directeur en curator Jendela en A Curated Suitcase

Kate Celia Golden BA, student-lid
Student MA Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam

Het panel werd ondersteund door Mark Delmartino MA, gecertificeerd secretaris

Alle panelleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 3: bezoekprogramma

Locatie: Arets Gebouw, Herdenkingsplein 12, Maastricht

Donderdag 22 januari 2026

09.00u Ontvangst

09.15u Vooroverleg

10.15u Gesprek management Vormgeving en Autonome Beeldende Kunst

12.00u Gesprek docenten en studenten Vormgeving Design

12.50u Atelierbezoek en gesprek studenten Design

13.15u Lunch en intern overleg

14.00u Gesprek docenten en studenten Vormgeving Visuele Communicatie

14.50u Atelierbezoek en gesprek studenten Visuele Communicatie

15.25u Gesprek docenten en studenten Vormgeving Architectuur en Interieur

16.15u Atelierbezoek en gesprek studenten Architectuur en Interieur

16.50u Gesprek met werkveld en alumni Vormgeving

18.00u Einde dag 1

Vrijdag 23 januari 2026

09.00u Vooroverleg panel

09.30u Examencommissie Beeldende Kunsten, Curriculumcommissie en Academieraad

10.45u Atelierbezoek en gesprek met docenten en studenten Autonome Beeldende Kunst

11.45u Gesprek met studenten Autonome Beeldende Kunst

12.15u Lunch en intern overleg

13.00u Gesprek met werkveld en alumni Autonome Beeldende Kunst

14.00u Interne beraadslaging panel

15.30u Terugkoppeling panelbevindingen

16.00u Einde visitatie

Bijlage 4: aanbevelingen vorige visitatie

Zet de opleiding met een duidelijk eigen label sterker in het veld en de markt van academies.
De opleiding heeft sinds 2019 verschillende stappen gezet in de richting van verdere profilering. De opleiding nam actief deel aan de verkenning naar de levensvatbaarheid van een brede bachelor die zou opleiden tot een T-shaped kunstprofessional. Uiteindelijk concludeerden de drie partners van het samenwerkingsverband dat een dergelijke brede bachelor geen levensvatbare/realistische Maastrichtse profilering is209. Ook de herinrichting van het domein beeldende kunsten in de twee academies KAM en AAM en de ontwikkeling van de brede propedeuse van het samenwerkingsverband, dragen bij aan externe (Maastrichtse) profilering. Vanaf 2024-2025 herijkt de opleiding haar visie op het beroep en op haar onderwijs, mede in relatie tot de verkoop van het De Stuersgebouw (en de betekenis ervan voor het atelieronderwijs). Ook deze herijking 'versterkt het eigen label'. De opleiding heeft sinds 2019 verschillende stappen in de richting van het genoemde 'eigen label' gezet, maar tegelijkertijd is profilering een doorgaand proces.

Het thema internationalisering blijft bij de opleiding enigszins onderbelicht. Gezien de internationale dimensie van het kunstenaarsberoep, zoals die ook tot uitdrukking komt in de competentie 'omgevingsgerichtheid', adviseert de commissie een visie en beleid te ontwikkelen voor internationalisering, en daarbij de centrale ligging in de Euregio te benutten.
In het competentieprofiel uit het BOP BKV (2014), wordt het positioneren van werk in een internationale context genoemd onder de eerste gedragsindicator van de competentie omgevingsgericht. In een aparte toelichting stelt het BOP BKV (2014) dat werkkontwikkeling gebaat is bij internationale idee-uitwisseling en ook dat kunstenaars moeten leren beseffen dat ze concurreren binnen een internationale markt. De visie van de opleiding is dat internationalisering via verschillende leeractiviteiten wordt bevorderd. Op de eerste plaats leert de opleiding studenten zich te verhouden tot internationale ontwikkelingen in beeldende kunst en samenleving via theorieonderwijs en via hun praktijkwerk waarin verbindingen met/reflecties op actuele (inter)nationale kunstpraktijktijken tot uitdrukking moeten komen. Op de tweede plaats spelen geplande en spontane leeractiviteiten hierbij een rol zoals excursies (museumbezoek, biënnales, Documenta, Manifesta), gastdocenten, (online) artist talks, online uitwisseling met enkele internationale academies en uitwisseling met Jan van Eyckacademie. Via de brede propedeuse, via samenwerkingsverbanden in hogere jaren en via ontmoetingen in werkplaatsen komen studenten in aanraking met verschillende disciplines. In studiejaar 3 maken enkele studenten gebruik van de mogelijkheid tot internationale uitwisseling, verschillende(derdejaars) studenten kiezen echter nadrukkelijk voor initiatieven die iets kunnen betekenen voor die (EU)regio.

De commissie heeft de indruk dat de opleiding door de nadruk op aspecten van vraagsturing in het curriculum en mondelinge cultuur een belemmering ervaart om voorgestructureerde aspecten van het curriculum te expliciteren en vast te leggen. De opleiding doet zich daarmee tekort: een dergelijke structurering en meer aandacht voor theorie en schrijfonderwijs zijn niet strijdig met studentgecentreerdheid en kunnen de diepgang van de opleiding versterken.
Zoals gezegd, zet het samenwerkingsverband in op explicitering van processen, waarvan een onderdeel is versterking van de digitale leeromgeving (structureel gebruik van Moodle). In 2024-2025 en 2025-

2026 zijn voor studenten gedetailleerde gidsen voor elk studiejaar en een overkoepelend studierooster uitgebracht. In de gidsen per studiejaar beschrijven de docenten hun leeractiviteiten.

Het panel bepleitte het meer structureel uitnodigen van (inter)nationale gastdocenten dat het team en studenten scherp en eigentijds kan houden.
Waar mogelijk en wenselijk worden gastdocenten uitgenodigd, die ook atelier visits afleggen (gemiddeld tien per studiejaar). Ook externe leeractiviteiten spelen een rol voor studenten.

De commissie heeft kennisgenomen van de lopende discussie over de positie van theorie in de opleiding. De commissie meent dat dit vraagstuk terecht aandacht krijgt en is benieuwd naar de uitwerking die het zal krijgen.
Naast een uitbreiding van het theorieonderwijs kan ook een gezamenlijke bespreking van de themaverslagen in plaats van een-op-een-gesprekken met de docent studenten mogelijk helpen om teksten te plaatsen en te weten welke rol ze spelen in het discours. Bij ABK wordt theorie ruimer begrepen dan kunstgeschiedenis en kunsttheorie. Theorieonderwijs is sinds 2019 stevig verder ontwikkeld. Theoretische reflectie is een onderdeel van het onderzoeksproces en theoretische ontwikkeling speelt een rol in verschillende leeractiviteiten, zoals kunstgeschiedenis, semiotiek, kritische praktijk, theorie als praktijk, kunstfilosofie, autonome boekenclub, fotografie en poëzie en persoonlijk ontwikkelplan. Artistic research krijgt aandacht door het gehele curriculum via expliciete leeractiviteiten en via feedback op doorlopen onderzoeksprocessen. Bij verschillende leeractiviteiten speelt uitwisseling tussen studenten een rol.

Het valt de commissie op dat schrijfvaardigheid in het curriculum een wat ongewisse status heeft. De commissie meent dat het ook voor kunstenaars van belang is zich schriftelijk te kunnen uitdrukken.
Schrijven is een expliciet onderdeel geworden van verschillende leeractiviteiten, zoals Kritische Praktijk, Artistic Research, Fotografie en poëzie. Eén van de eindwerken is een onderzoeksartikel. Schrijfonderwijs en maakonderwijs zijn met elkaar verbonden.

Bijlage 5: bestudeerde documenten

Zelfevaluatie bacheloropleidingen Autonome Beeldende Kunst en Vormgeving, oktober 2025.

- Inleiding
- Autonome Beeldende Kunst
- Vormgeving Design
- Vormgeving Visuele Communicatie
- Vormgeving Architectuur en Interieur
- Bijlage 1 – visitatie en interne audit
- Bijlage 2 – kwantitatieve gegevens opleidingen
- Bijlage 3 – Tabel opleidingscompetenties en NLQF-6 niveau
- Studentenhoofdstuk

Overzicht basisdocumentatie opleiding ABK

- Beroeps- en competentieprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving 2014 en 2025
- Ambitieplan
- Visie op het beroep
- Onderwijs- en Examenregeling 2025/2026
- Studiegids 2025/2026
- Stagebrochure 2024/2025
- Modulewijzers / vakformats / booklets
- Expertise docententeam ABK
- Visie op onderwijs, didactiek 2025/2026
- Jaarverslag Examencommissie 2024/2025
- Jaarverslag Academieraad 2024/2025
- Overzicht samenwerking werkveld
- Toetspraktijk jaar 1, jaar 2 en jaar 3
- Visie op toetsing/toetsplan
- Afstudeerhandleiding
- Overzichtslijst afstudeerders 2023/2024 en 2024/2025

Eindwerkstukken van 15 studenten ABK uit de academiejaren 2023/2024 en 2024/2025

© AeQui Nederland, 2026